

STEPHEN ERIC BRONNER • **Camus**

STEPHEN ERIC BRONNER Rutgers University’de siyaset bilimi, karşılaştırmalı edebiyat ve Alman dili bölümlerinde ders vermektedir. Democratic Socialists of America üyesidir. Çağdaş siyaset kuramı, biyografi, tarih ve kültür alanlarında yirmi beşten fazla çalışmaya imza atan Bronner, çeşitli bilimsel süreli yayınlarda da yazar ve editör olarak görev yapmaktadır.

Camus. Portrait of a Moralist
© 2009 Stephen Eric Bronner

İletişim Yayınları 1735 • Biyografi Dizisi 16
ISBN-13: 978-975-05-1029-8
© 2012 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2012, İstanbul

EDİTÖR Berna Akkıyal
DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu
KAPAK Suat Aysu
KAPAK FOTOĞRAFI RDA/Hulton Archive/Getty Images Turkey
UYGULAMA Hüsni Abbas
DÜZELTİ Barış Sağlan
DİZİN Burcu Tunakan
BASKI ve CİLT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Çağaloglu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

STEPHEN ERIC BRONNER

Camus

Bir Ahlakçının Portresi

Camus

Portrait of a Moralist

ÇEVİREN Tuğba Sağlam

*Düşüncelerimde yaşayan iki eski dost:
Peter Pappas ve Maurice Trauring'e*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
BİRİNCİ BÖLÜM	
İlk Zamanları.....	13
Gençlik 13 • Din 21 • Deneyler 26 • Aktivizm 30	
İKİNCİ BÖLÜM	
Absürd.....	43
Meursault 43 • Sisyphus 50 • Caligula 60	
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
Direnış.....	67
Bağıllık 67 • Dil 73 • Dayanışma 76	
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
Sınırlar.....	85
Savaş sonrasında dünya 85 • İsyân 92 • Eleřtiriler 98 • Sartre'la bir tartışma 105	
BEŐİNCİ BÖLÜM	
Düzeltilmiř Oluřum.....	119
Sürgün 119 • Yargı 129 • Krallık 138	

ALTINCI BÖLÜM

Miras.....155

KRONOLOJİ.....167

SONSÖZ.....173

DİZİN.....181

ÖNSÖZ

Tüm büyük yazarlar gençleri etkiler; Albert Camus onlardan biriydi. Başta, İkinci Dünya Savaşı'nın sonrasındaki nesle hitap ediyordu. 1960'ların başlarında komünizme meyilli olan Parisli entelektüeller ondan hoşlanmasalar da, on yılın sonlarına doğru radikal öğrenciler arasında en çok okunan yazar haline geldi. Oldukça popülerdi. Bunun nedeni, Camus'nün felsefenin kalıcı sorunlarıyla uğraşan bir sanatçı olmasıydı. Varoluşçuluktan nefret etse de, birçok temel fikrini yaygınlaştırdı. Camus, Avrupa'da yaşayan bir Akdenizli'ydi. Klasik bir tarza sahip bir modernistti. Hem anti-faşist direnişin bir üyesi hem de bir barış yanlısıydı. Hem bir partizan hem de içe dönük biriydi. Ve hem bir entelektüel hem de trençkotu ve sigarasıyla Humphrey Bogart'ın tarzını benimsemiş bir ünlüydü.

Ancak popülerliği, yaşamının ve eserlerinin çelişkili özelliklerinden daha fazlasına dayanıyordu. Camus, sadece eski totaliter görüşlerin çöküşünü değil, yeni yeni kabul gören insan haklarını da öngörmüş bir düşünürdü. Eserleri, idealizmle kuşkuculuğu, bütünlükle sevecenliği, halka bağlılıkla

özel hayatın anlamı, isyan inancıyla sınırların tanımlanmasını birleştirir. Albert Camus, ölümünden elli yıl sonra bugün, 20. yüzyıl Fransız edebiyatının en büyük ahlakçılarından biri olarak görülmektedir.

Camus: Bir Ahlakçının Portresi ilk kez 1999 yılında yayımlandı. O zamana dek Camus'nün kitaplarının milyonlarca kopyası satılmıştı ve satılmaya da devam ediyordu. Kitabın yayımlanmasından kısa bir süre önce, Herbert Lottmann ve Oliver Todd tarafından, kapsamlı ve özenli araştırmalara dayanan iki Camus biyografisi yayımlanmıştı. Birçok lise ve üniversitede Camus'nün yazıları zorunlu okuma listelerine alınmıştı. Aşırı sol kanattakiler, onun "Akdenizli ölçülülüğü"nü eleştirirken, anti-faşizmini onaylıyordu. Postmodernistler onun kozmopolit "kimlik" eleştirisinden ya da hümanizminden pek haz almasa da, özerklik endişesini onaylıyordu. Aşırı sağcılar Camus'nün politikasından kuşku duyuyor ancak onun anti-komünizmini ve sağduyusunu övüyorlardı. Bazı muhalifler onun –bastırılmış– dinî eğilimleri olduğunu söylüyordu. Ancak liberal merkez kesimin Camus'yle hiçbir sorunu yoktu. Liberallerin birçoğu, onu Batı değerlerinin, kapitalist demokrasinin ve hatta bazen de "tarihin sonu"nun sadık bir temsilcisi olarak görüyordu. Camus'nün bu şekilde ehlileştirilmesi bana tuhaf bir şekilde rahatsız edici geldi. Bu nedenle tüm eleştirilerin yanı sıra, onun kozmopolit-liberal-sosyalist savunularına da açıklık getirecek bir portresini sunmayı seçtim.

Camus'nün çeşitli dinî endişeleri¹ ve derinlerde anarko-sindikacığa bir sempatisi olsa da, bu görüşleri kariyeri boyunca savunmaya devam etmiştir. Camus, Batı'yı ya da kapitalist demokrasiyi, eleştirmeksizin destekliyor değildi. Tüm

1 Örneğin, bkz. *Christian Metaphysics and Neo-Platonism* (Çev. Ronald D. Strigley, Columbia, MO: Missouri Un. Pr., 2008). Bu çalışma, Albert Camus'nün tezinin yeniden piyasaya sürülmüş versiyonudur.

yaşamı boyunca “Bana rağmen ve kendisine rağmen ait olduğum sol” dediği ideolojiyle özdeşleşmişti.² Camus’nün politik inançları, daha ilk zamanlarındaki “varoluşçu” evresinde kendini göstermeye başlamıştı.

Bu görüşleri, *Combat*’nın editörlerinden biri ve daha sonra da *Veba** ve *Başkaldıran İnsan*’ın** yazarı olarak anti-faşist direniş için yaptığı etkinlikler esnasında da devam etmiş, Soğuk Savaş ve emperyalizm üzerine Jean-Paul Sartre’la yaptığı ve *Düşüş*’te doruk noktasına ulaşan şiddetli politik tartışmalarla daha da güçlenmiştir. Camus’nün ölümünden sonra yayımlanan bitmemiş kitabı *İlk Adam*’da*** bu görüşleri daha da açık olarak ifade edilmektedir. Biyografimde bu çalışmaların birçoğunu yeni bir açıdan ele aldım; yeni edisyonda bazı küçük düzeltme ve revizyonlar da yaptım.³

Günümüzde, Camus tarafından ifade edilen prensipler dizgesinin nasıl belli bir politik tutumu çerçevelediği üzerinde özellikle duruluyor. Camus, modern yaşamın “absürd” karakterine bir yanıt olarak hayalî teleolojik ya da dinsel bir mutlaklığı kabullenmeyi reddediyordu. Politik eylemlere “sınırlar” koymak istiyordu; zulmü haklı göstermek için yapılan tarihsel girişimlere karşıydı; amaç ve araçlar arasında mantıklı bir bağlantı olduğu hususunda ısrar ediyordu ve “mantıklı bir suçluluk prensibi”ne olan ihtiyacın farkındaydı. Bu fikirler bütünü, ne açık bir politik felsefe ne de keyfi bir etik kararlar serisi teşkil ediyordu. Camus, bunun yerine, sıklıkla edebî olarak ifade ettiği ahlaki bir görüşü savunuyor ve gücün keyfi kullanımını üzerine eleştirel bir düzeltme yapıyordu.

2 Albert Camus, *Notebooks, 1951-1959*, çev. Ryan Bloom Chicago: Ivan Dee, 2008, s. 252.

(*) *La Peste* (Tr.: Çev. Nedret Tanyolaç, Can Yayınları, 1997)

(**) *L’Homme révolté* (Tr.: Çev. Tahsin Yücel, Can Yayınları, 2012)

(***) *Le Premier Homme* (Tr.: Çev. Tahsin Yücel, Can Yayınları, 2010.)

3 Bu noktada, Chicago Üniversitesi Yayınevi’ndeki editörüm Maggie Hivnor’a tüm yardımları ve teşvikleri için teşekkür etmek istiyorum.

Gençliğimde, '68 kuşağı olarak isimlendirilen diğer birçok kişi arasından ilk olarak Camus'yü okudum. Onun totaliterliğe olan karşıtlığından ve hümanizminden, tuhaf karamsarlık ve iyimserlik bileşiminden ve bireysel mutluluğa ve duyusal deneyimlere olan arzusunu unutmadan politik dünyayı ele alışından etkilendiğimi hatırlıyorum. Onun bireysel sorumluluk ve açıklık ve düşünce kalitesi anlayışları benzersizdi. Asil duyarlılığı ve özgürlüğün yeniden inşa edilmesine katkıda bulunma hevesi, kinizme ve çağdaş entelektüeller arasında oldukça yaygın olan göreceliliğe karşı hâlâ bir antidot niteliğindedir. Böyle bir adama saygı göstermenin yolu, bir saygı takdiminden çok, onu doğrudan kabullenmek yerine eleştirel bir şekilde ele almak olacaktır. Camus kuşkusuz bu tür bir saygıyı tercih ederdi ve bu biyografide de yapılmak istenen budur.

STEPHEN ERIC BRONNER
Rutgers Üniversitesi, 2009